

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Egykor és most. (Kiss Péter.) — Hallgassuk meg és gondolkodjunk fölötte. (Bognár Endre.) — Komoly „Memento“ a Budapesten felállítandó lelenczház ügyében. — Nekrológ. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat. — Hirdetések.

Egykor és most.

Evang. egyházunk saját hatáskörében, mennyire tart lépést a haladó korrallal, mennyire hat s folyik be nemesítőleg szellemi s erkölcsi tekintetben a napról napra terjedő közmíveltségre? Annak megismeréséhez csak úgy juthatunk el, ha a múltat összehasonlítjuk a jellel, s abban úgy, mint ebben, szemle alá vesszük, egyrészt magát a munkakört, másrészt az abban forgaló munkásokat.

A múlt századok jelen századunkhoz, senki nem tagadhatja, hogy úgy viszonylanak, mint az árnyék a fényhez, a szolgaság a szabadsághoz, a homály a világossághoz. A múlt századok így teljes ellentétben állanak jelen századunkkal, melyet méltán felvilágosult századnak nevezünk.

Múlt századokban a mi evang. népünk is szolgaság járma alatt nyögött, le volt az nyűgözve anyagilag, elnyomva szellemileg, s e helyzetében lelki-homály, tudatlanság, előítélet, babona, kísértetektől félelem, s ördög felőli rém képek szállták meg, kísérték mindenhová, még éjjeli álmaiban is kínozták lelkét.

A jelen század gyermeke nagyrészt már ment azoktól, de helyibök mi lépett, ha kérdezem? még rosszabb tulajdonok az előbbeniéknél, mert nagy mérvben elterjedett népünk között a tudákosság, ön-hittség, úrhatnámság, mindent tudni vélő alakoskodás, nevetségig fokozódó álmíveltség, ellenszenv minden iránt, a mi hit és vallásra emlékeztet, s a nagyfokú közönyösség az egyház iránt.

Egykor a tudatlanság, lelki-homály, babona, előítéletek, tévelygések s kísértetektől félelem érzete, mintegy húzta vonzotta a népet a templomba, melynek szószékéről a lelkésznek bő alkalma nyílt a tudatlanokat felvilágosítani, tévelygőket a helyes útra téríteni, az előítéleteket oszlasztani: a vallásos tanítások szükségét érezte a míveltebb úriosztály is csak úgy, mint az együgyű, de különben erkölcsileg min-

dig romlatlan köznép. Nem kevésbé közreműködött a közönségnél, hogy az a templomi tanításokról elne-maradjon, a sz. írási igazságok újdonszerűsége, s azok fejtegetésénél, taglalt főbb igazságoknak homlokegy-nessi ellentétessége az akkori időkben fennállott nyomott viszonyokkal, mi szinte érdekességüket csak fokozta, nevelte.

Most a szabadság, a felvilágosultság korában, midőn remekebbnél remekebb emberi találmányok hosszú sora még a végleges megállapodásig nem csak el nem jutott, hanem csak szaporodására hova tovább, annál inkább kilátás van, midőn minden napon új meglepetésre számíthat az ember a természeti erőknél egy és más téren czélszerű alkalmazása, s az emberek szükségleteihez okos felhasználása által: most, természetes dolog, hogy hol annyi tudós és bölcs ember merül fel, számtalan tudákos és szélhámos is akad, hol annyi önértetes és valóban képzett ember tűnik fel, számtalan elbizakodott is találkozik; nehéz feladat ilyenekkel boldogulni, s őket józan gondolkodásra, a vallásos érzelmeknek szívökben való felkeltése által az eláznak visszahódítani, s ismét megnyerni.

Az új találmányok s az ezeket fennhangon hirdető temérék újságok, nem különben már a legcsekélyebb faluban sem egészen ismeretlen mutatványok, látványosságok, ezek mind nem működnek, de csak nem is haladnak egy célfelé velünk; hanem inkább oda törekszenek, hogy népünkben, azon csekély vallásos érzést is, a mi még van, kiöljék, kioltásuk, s figyelmét isten országa tovább építésétől, gyarapításától, elvonják.

Mindezeknek daczára, én egy perczig sem kételkedem, hogy a vallás ki ne emelkedjék említettem szomorú tényezők által leszorított s alányomott helyzetéből, s erkölcsnemesítő hatalma alá ne hajtsa utóvégre is az egész mindenséget, hogy azután mint legfőbb lelki király uralkodhassék, úgy az összes földi királyok lelke s szíve felett, mint az emberi társadalmat alkotó s fentartó körülmények s viszonyokon.

Egykor az üldözöbe vett evangyéliumi hitbuzgóság, felkereste a legeldugottabb rejtekhelyeket, odukat és barlangokat, hogy azokat lelkiépülésre s isten dicsőítésére használja fel: a vallásos érzés megtalálta a több mértföldnyi távolságra eső templomot is, hogy benne szíve szerint imádkozhassék istenhez, s lelki üdvét munkálhassa, eszközölhesse a rokonkeblű, s egyformán elnyomott hitsorsosok között.

Most a hitbeli buzgókodást, a vallási gyakorlatot nem tiltja semmi, az istentisztelet-látogatás megengedett dolog mindenkinek, és valljuk meg, hogy nem is oly erény az most, mint annak előtte volt, a mikor azt látogatni evangyéliumnak nem volt szabad: s itten észlelhető a visszahatás, daczára korunk szabadsága s felvilágosodottságának; s szomorúan tapasztaljuk, azon emberi gyarlóságunk nyilvánulását, hogy a tiltott, és meg nem engedett iránt: kétszeresen érdeklődünk: az iránt pedig, a mit tenni illő, és egészen rendes dolog; közömbössek vagyunk.

Egykor iskoláink is, nem voltak jobbak, mint most. A különbség kettő közt az, hogy egykor az az iskolák mécsvilága sötétebb éjben, nagyobb homályban, és nagyobbfokú tudatlanság közt terjeszté fényét; azért annak világossága is szembe szökőbb, feltünőbb vala. Most a jelenlegi iskolák elektromos fénye, — melyekben minden szakra külön képesített tanárok vannak, — ha nem nagyobb is, de olyan bizonyosan van, csak fel nem tűnik oly nagyon a szemnek; — mert többé a világosság terjesztése nem szorítkozik egyedül és kizárólag az iskolák szűk termeire, hanem a gomba módra megsokasodott napi lapok, heti közlönyök, folyóiratok s egyéb irodalmi termékek hatáskörébe is vág.

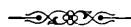
Egykor — sokan emlegetik — a papok is buzgóbbak voltak, szt. hivatásuknak sokkal inkább szentelték magukat, fizetésre nem néztek, annak pontos kiszolgáltatását, s javítását nem kérték, hanem híveik javát, boldogságát hordozták egyedül szíveiken, hogy nélkülöztek, sokat koplaltak volna s szolgálatjuk jutalma, sehogy sem állt arányban hasznos működésökkel, azt még eddig legalább senki nem mondotta; mindazáltal a régi korból tanúskodhatnának a felől is a megholtak szellemei, ha azok t. i. beszélni tudnának, hogy bizony nem egy korán elhúnyt jeles lelkésznek, és derék tanárnak anyagilag sehogy el nem látott családjai a legnagyobb inségnek lettek áldozatai, vagy állásuknak megfelelő helyzett épen nem jutott osztályrészül.

Most akár a tudományos készültséget, akár a jellemzilárdságot vesszük tekintetbe, legalább én részemről nem látok semmi feltünő különbséget: sőt a mai kor lelkészi-, tanári- és tanítói karok előnyeül, tudom be azt, hogy nem egyoldalúak, nem oly szögletesek, kivált a polgári társadalommal szemben, mint azok a jó öregek voltak, és ha önmagukról és övéikről gondoskodóbbak is, az épen-séggel nem válik semmi tekintetben hátrányukra, de még dicséretökre, mert 1. Timoth. 5, 8: „valaki az övéiről, és főképen az ő ház-

népéről gondot nem visel, az a hitet megtagadta, és a hitetlennél alábbvaló.“

Ne emlegessük sokat a régi kort, meg vannak annak sok jó tulajdonai mellett, fogyatkozásai, gyarlóságai, árnyoldalai is, s az egykori lelkészek működésök terén kevesebb nehézségekkel, kisebb akadályokkal találkoztak, mint a maiak, a mikor most már nem csak együgyűség, babona előítéletek ellen kell harcolnunk, küzdenünk; hanem mindenféle kigondolható, s nem ritkán tudományos ábra alatt is jelentkező hóbortokkal, tudákos-sággal, álmíveltséggel, s az embereknél egész bosszantásig féktelenül nyilatkozó furcsábbnál furcsább személyeskedésekkel.

Kiss Péter.

Hallgassuk meg és gondolkodjunk fölötte.

A „Budapesti Hirlap“ február 21-diki számában „Hanyatlás“ czím alatt vezércikket ír ellenünk, rólunk.

Hallgassuk meg, és gondolkodjunk felette!

A cikket a következőkben kivonatolva adom elő: „Szegény boldogult Györy Vilmosunk utódját csak most választhatta meg a budapesti evang. hitközség. — Sok keresés, utánjárás kellett hozzá, míg talált egy alkalmas férfiút a magyar luther. papok közt e lelkészi állásba.

Ez a papválasztás egy igen sajnós helyzetet derített föl, melyből . . . . . jó lesz mielőbb kibontakozni.

A luth. papság szellemi színvonalának hanyatlását értjük . . . . .

Míg más magyar felekezet színét és diszét bírja papjaiban, addig a luth. papok közt alig találunk egy-két névnel többre, melyet szélesebb körben . . . ismernének. — Haubner és Székács óta még az egyházi szónoklásban is hanyatlott a luth. papok híre, tekintélye nálunk . . . . .

Nézzünk körül a magyar közéletben. A hol a nemzeti műveltség intézményekkel bir, hol hivatott elmék nemzeti missziót teljesíthetnek: az akademián, egyetemen, irodalmi társulatokban, művészetek körében, — a magyar papság mindenütt ott van a kultura művelői közt. — Haynald, Schlauch, Ipolyi, Fraknoi, Bubics sat. — De hol maradtak, hol vannak a kiváló alakok a lutheránus papságból!?

A négy püspök közül Czékus emelkedett legmagasabbra, — Karsay jó adminisztrator. A többi elvegyül a nyers tömeg középszerűségei közt . . . . .

Jól tudjuk mi, hogy a nagy emberek születnek. . . . De tudjuk azt is, hogy a hol a közszellem a kiválóságra törekvésben annyira lankadt . . . , ott a hiba az intézmények körül sem hiányozhatik.

Az iskolák rendszerében, főleg a papnövendékek tökéletlen felsőbb kiművelésében látjuk mi a baj forrását. —

Remediumúl ajánlja, hogy a három theol. inté-

zetek közül a pozsonyi a sopronyival egyesítve tétesenek át Budapestre, és hogy a világi elemek is törődjenek, buzogjanak jobban az egyház ügyei körül.

Miként mindenkit egész tisztelettel fölhívtam, hogy hallgassuk meg és gondolkodjunk fölötte, — magam is elgondolkoztam és a következő eredményre jutottam a föntebbi vád fölött.

„A lutheránus papság szellemi színvonalala alá hanyatlott.“ — Ezt csak az esetben látnám beigazolva, ha czikkező számokkal mutatja ki, hogy a theologiai tanintézetekből kevesebb alapos készütséggel kerülnek ki az ifjak, mint csak ezelőtt 20 évvel is. — Úgy de ezt nem teszi, a minthogy nem is teheti; mert az ellenkező a valódi tényállásnak megfelelőbb: hogy ifjaink ma sokkal alaposabb képzettséget hoznak magukkal, mint a multban.

„Haubner és Székács óta még az egyházi szónoklásban is hanyatlott a luth. papok hire, tekintélye nálunk.“

Bizonyos tekintetben aláírom. Nevezetesen azon állítását czikkírónak, hogy a hírük nem oly nagy mint volt akkor. De ez még nem maga a tény. — ha mindjárt hírük nincs is oly nagy, lehetnek közöttük ma is, kik a Haubner és Székács korabeliekkel mérkőzhetnek. Hogy oly nagy hirnek ma nem örvendenek az egyházi szónoklást illetőleg a lutheránus papok, annak magyarázó oka nem a szónokokban, hanem a tőlük nem függő körülményekben fekszik.

Gondolom a Budapesti Hirlap előtt az a kép állott, hogy cikkét rólunk oly kenetteljesen megírta, mikor Székács 1859-ben a Balaton túlsó partján ama nevezetes Berzsényi ünnepélyen (honnan az „országpapja“ nevet is magával hozta) annyi meg annyi ezer lélek előtt prédikált; avagy az a másik, mikor 1861-ben Haubnert mint egy politikai marttyrt régi helyére, Győrbe visszahozták, és ő megnyitotta az ő száját, hogy hallgassák az ő beszédeit.

Ha pedig sem az egyik, sem a másik felséges képre épen nem gondolt; lehetetlen, hogy ezekhez hasonló körülmények ne lebegtek volna előtte, annyival inkább, mert úgy lelkesedik (dicséretére legyen mondva) azon kornak luth. papsága iránt.

Hát bizony! volt idő, mikor az alkotmány védbástyáinak ajtai nem nyillottak meg. Kulcsaikat sem találták. — A magyar nemzet passiva resistenciával felelt minden felsőbb, kívülről jövő nyomásnak.

Csak egy volt, mi ekkor is mozgásban volt.

És ez a prot. autonomia. — Csodálatos-e tehát, hogy a mikor a szabad szónak már előre szárnyát szegték egyebütt, hogy akkor a prot. autonomia alkotta gyűlések, melyekben még is volt itt-ott bátorság a szív mélyén fekvő érzélem és gondolatnak szabadabb kifejezést is kölcsönözni, — nagyon látogatottá lettek? Van-e csudálni való benne, hogy a ki velök érzett, az fölkereste e helyeket, tudakozódott az ott történtekről, és így a lutheránus egyház papjait is közelebből megismerte, szerette és tisztelte?

Ma ezek a körülmények nem ismétlődnek; azért

a lutheránus papság hire, tekintélye is hanyatlott az egyházi szónoklásban.

„A hol a nemzeti műveltség intézményekkel bir . . . a magyar papság mindenütt ott van a kultura mivelői közt . . . . .

De hol . . . vannak a kiváló alakok a lutheránus papságból?“

Igazságot adok neki. Az akademián Haan és Kalchbrenneren kívül több nincs a lutheránus papságból, de ezek ott vannak. Hogy egyebütt sincs belőlük, a hol Haynald és társai jelen vannak, mint a kultura mivelői, annak bizonyára nem az ő tudományosságuk hiánya az ok. Mert a kath. egyháznagyok is első sorban nem az ő tudományuk megmérhetlen nagyságának köszönik azt az állást, melyet a társadalomban úgy, mint a magyar nemzeti kultura mivelői közt elfoglalnak; — hanem azt köszönik az egyháznak, mely az ő hivatalviselőjét tekintélylyel ruházta fel; köszönik azon nagy javadalmaknak, melyekben dúskodnak, és a mely az ő állásuknak felfelé úgy mint lefelé imponáló súlyt kölcsönöz. A lutheránus papság, bármelyike, legyen maga a püspök, — az egyháztól semmi tekintélyt át nem kap, hanem, inkább kötelessége, hogy az egyháznak ő szerezzen tekintélyt.

Különben meg, ha az egyháznak feladatai közé tartozik, hogy az államot a maga kulturális törekvéseiben istápolja, ezt a szolgálatot, mely kiváltképen való szolgálat, a lutheránus papság nem azon az úton oldja meg a legdicsőbben, ha ország-világ hírét ambicionálja magának s mindenha ez után sóvárog; hanem, ha azt a kisebb kört, melybe elhivatott, pontosan és lelkiismeretesesen betölti.

Manapság ott vagyunk, hogy a ki mindenben és minden téren kitünő, az egyben sem tökéletes.

Az a lelkész nagy, ki gyülekezetét nagygyátette, avagy nagynak megtartotta. *Bognár Endre.*

Komoly „Memento“ a Budapesti felállítandó lelenczház ügyében.

Alig szenved kétséget, hogy a magyarországi protestantizmuson ejtett számos sérelemnek orvoslás nélkül maradása általában a régi fenkölt s büszke protestáns önértetnek, és az egyházi élet meleg liktetésének hanyatlása, igen nagy részben az úgynevezett „intelligens“ néposztályban mind inkább elterjedő, jelesen pedig a fiatalabb nemzedékben már majdnem általánossá vált lanyha közönyben, hogy ne mondjam, tompa érzéketlenségben találja alapját s magyarázatát. Néha néha szóval, vagy tán írásban panaszkodunk ugyan a kormánynak némely, reánk nézve hátrányos intézkedései, különösen pedig a kath. egyháznak, s leginkább a papságnak jogtámadásai ellen; ám de ezekkel komolyan s erélyes kitartással sikra szállani, ily merénylettől már nagy bölcsen tartózkodunk; ez megzavarná kényelmünket, ez

tán a kormány elleni „illoyalításra“, vagy „kulturharcra“ való lázításra magyarázathatnánk, ez tán ellenkeznek a modern protestáns „liberalizmussal“, mely azonban a maga valóságában nem egyéb protestáns nihilizmusnál, a protestáns egyház érdekeinek, sőt — így folytatólag haladva — lételének feladásánál. Meghajolunk tehát a „jóakaró“ kormány előtt, mely ismeretes „szabadelvűségénél“ fogva, most már csak „javunkat“ akarhatja, töredelmesen meghajolunk a „hazafias“ kath. klérus előtt, mely hisz most már nem fenyeget bennünket „inquizitívóval“, sőt „édes testvéreül“ fogadott. Nem kívánjuk a „szent békét“ megháborítani, inkább túrunk s elfogadunk, ha nem is mindent, de legalább is igen sokat. Hogy pedig az annyira megbecsülhetlen különbékét sértetlenül megóvjuk, inkább önmagunk közt folytatunk „furcsa(?)“ háborút“ marczangoljuk egymást izetlen, végtelen polémiákban, lelkészeink s tanítóink inkább torzsalkodnak egymás ellen, sőt egyházi és iskolai előjárókat sem kimélve, az egyházunk irányában nem mindig jóakaró nyilvánosság terén. Exempla sunt odiosa.

E sorok írója, habár csendes magányába visszavonulva s kifáradva, lemondott már arról, hogy kiszálljon a nem mindig nemes fegyverrel folytatott versengés küzdhelyére; de azért nem szünt meg a fenebbi irányban felmerülő mozzanatokot folytonosan éber szemmel s élénk érdeklődéssel kísélni. És azok sorában lehetetlen volt, hogy elkerülje figyelmét a budapesti lapoknak azon meglepő, sőt megdöbbenítő közleménye, miszerint bizonyos Vécsey János, budapesti polgári lelenczház létesítésére tett nagymérvű alapítványt, a többek között azon intézkedés mellett: hogy az illető gyermekek valláskülönbség nélkül legyenek ugyan felvehetőek, **de feltétlenül a kath. hitvallásban, és pedig in majorem dei gloriam apácák által, nevelendők.** Nem de ezen rendelkezés által, egyfelől csillogó szabadelvűség (!) szemfényvesztése mellett, másfelől szomorú, sőtét szellemű múltra emlékeztető rendszeres proselytacinálásra számított nemtelen lélek vadászat szándékoltatik új életre (!) ébresztetni, és pedig még hozzá az ország fővárosi hatóságának védnöksége alatt, s tényleges közreműködése mellett?!

S ime! sajnálattal kellett tapasztalnunk, hogy ama szintoly törvénytelen, mint gyűlöletes czélzat ellenében mind eddig a sajtó terén egyetlenegy hang sem emelkedett. És mi protestánsok tán, ezen, egész egyházunkat megalázó, s nemzedékről nemzedékre súlyosan megkárosító merényletet is a szokott indifferentizmussal vagy — „liberalizmussal“ (!) fogjuk-e — agyon hallgatni?! Anyyira kecsgetőknek találjuk-e a kath. főpapok nagylelkű áldozatkészsége által alapított árvaintézetek és nő-növeldek gyümölcsseit, hol a „valláskülönbség nélküli felvételnek“ káprázató czégre alatt nem csak a nyomasztó sükség által szorongatott protestáns árvagyermek, hanem előkelő, mívelt családok sarjadékai is — a szülőknek

saját hitvallásuk iránti vétkes hűtlenségéből, esnek áldozatul a katholicizmussali édesgető öllekezésnek?!

De teljesen ignorálva a dolog már csak azért sem maradhat, minthogy a czélba vett intézet csak az illető alapító levélnek a fővárosi tanács, illetőleg törvényhatósági bizottság általi helyben hagyása után juthat practicus érvényre, mely alkalomból a kérdéses, megbotránkozható kikötés, majdnem lehetetlen, hogy törvényesség, vallás- és lelkiismeret-szabadság, felekezeti jogegyenlőség s korszerűség szempontjából, szóba ne jöjjön, s meg ne semmisíthessék.

Ámde nem elég, hogy eme nagyfontosságú, életbevágó ügyünk sorsát csupán a véletlenre bízunk, hogy még őszinte, jó barátaink is egészen készületlenül legyenek kénytelenek felvenni a harcot a minden esetre jól fegyelmezett ellentáborral. Aide toi et Dieu t'aidera. Éberségre, sorakozásra, erélyes vitára buzdítani nem csak az összes protestáns egyháznak közönyben még meg nem dermedt híveit, hanem a többi hitfelekezetek tagjait is, — ez czélja a jelen soroknak, közös lévén a veszély mindnyájunkra nézve, kiknek gyermekei — a humanitás leple alatt — a törvényszerű egyházi kötelekből való kiszakítás, s a tervszerű katholicizálás áldozataiul vannak kiszemelve. Kövessük Czékus István, tiszakerületi ág. hitv. püspök lelkes példáját, ki épen e napokban („Pesti Napló“ február 22-diki szám) velőt rázó módon bocsátotta nyilvánosságra a rozsnói kath. plébánosnak térítvények kicsikarása körül követett törvényttipró eljárását, a kormány s országgyűlés figyelmét erélyesen felhíván a vérlázító sérelem orvoslására. De ne kövessük a protestantizmus egyik volt bajnokának tanácsát, kiről — úgy látszik — elmondhatjuk: „Interdum et bonus dormitat Homerus“, midőn a „Pesti Hírlap“ február 14-diki számában megjelent cikkében a felekezeti „békének“ minden áron való megőrzése szempontjából a „Quia non movere“ jelige politikáját ajánlja. Ámde az „ecclesia militans“ soha nem „nyugszik“, s míg ő folyton fegyverben áll, addig nekünk is folyton a fegyveres önvédelem résén kell állanunk, mit fájdalom! amúgy is igen lanyhán teljesítünk. És „rebus sic stantibus“ a protestantizmus jogainak szemes és hatályos megóvására nézve a nemzet egykori „bölcének“ híressé vált mondatával zárjuk be sorainkat: „A nemzet (s így egyházunk) jogai csak akkor veszhetnek el örökre, ha azokat önmagunk gyáván feladjuk.“

P. S.

NEKROLOG.

A nagy-kürtösi (Nógrádm.) ág. hitv. evang. egyház buzgó, s úgy a köznép mint a helyi s vidéki intelligencia, valamint lelkészársai előtt közszeretet- és tiszteletben álló lelkésze, néhai nagyt. id. **Rafanidesz Károly** folyó évi jan. hó 8-án délutáni 5 óraker rövid betegeskedés után életének 72-ik évében jobb létre szenderült. — Szomorú bár, de elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom, a kezeim közt lévő

s boldogultra vonatkozó életrajzi adatok nyomán az Úr e hív szolgájának munkás élete mozzanatait e becses lap t. olvasói előtt feltárni.

Született Felső-Rakonczán (Hontm.) 1814. évi ápril-hó 2-án néhai Rafanidesz Sámuel ottani evang. lelkész és Klaudinyi Klára szülőktől. — Édes atyját 8 éves korában elvesztvén, neveltetése és iskoláztatása egy fi- és egy nő-testvérével, özvegy édes anyja által mostoha s szűk anyagi viszonyok közt történt. Az elemi oktatásban szülőhelyén később pedig édes anyjának Lissóba lett távoztával ugyanott részesült. — Középiskolai kiképeztetését a selmeczi ág. hitv. evang. lyceumon nyerte, a hol nagy nélkülözések közepette a gymnasiális pályát bevégezte. — Belső hivatástól ösztönöztetve, theologiai pályára lépett, s a theol. tudományokat a pozsonyi theologiai intézeten hallgatta. — Innen szakismereteit gyarapítandó a külföldi egyetemekre: Jénába és Halléba távozott, a hol másfél évig tartózkodván a szakmájába vágó tudományokon kívül, magánszorgalma folytán, a zenében, francia-, angol- és lengyel nyelvekben gyakorolta és művelte a folytonos tanulmányozáshoz fogékony lelkét. — Ez oldalát ismerve az ő kortársai, őt a legtudományosabb egyénnek tartották és becsülték.

Az iskolák falait elhagyva, a lelki kincsekben s tapasztalatokban meggazdagodva, édes hazájába tért vissza, hogy szerzett tudományos készültségét és tehetségeit annak kebelében érvényesíthesse. — A régi s vallásos buzgóságáról ismert báró Ambrózy család a boldogultat nevelői minőségben gyermekei neveltetése céljából meghívta, s ő engedve e megtisztelő megbízatásnak, a nevezett családnál 11 hónapig nevelősködött. — Ez idő alatt alkalmat nyílt N.-Kürtös községét megismerni, s e község később papi működésének központjává vált. — E nevelői állomását a bárói család őszinte sajnálatára s a legjobb üdvkívánatai kíséretében kénytelen volt elhagyni, mert a boldog emlékezetben élő Dr. Szeberényi János volt bányakerületi nagyhírű püspök őt oldala mellé segédlelkészül meghívta. — Hat heti segédlelkészi működése után a csővári (Pestm.) ág. hitv. evang. egyház helyettes-lelkészévé nevezetett ki, s az 1844-ik február havában ez egyház rendes lelkészévé lőn megválasztva, s itt 6 évig áldásosan lelkészkedett. — Mint csővári lelkész házassági frigyét kötött Biszkup Katalin hajadonnal, az akkori nagykürtösi evang. lelkész Biszkup Náthánnak leányával. — Az 1850-ik évben apósának Nagy-Kürtösről Abelovára lett távoztával a nagy-kürtösi evang. egyház által lelkészül hivatván meg, ugyanazon év február hó 17-től egészen halála napjáig, s így 36 éven át, mint hű, buzgó és lelkiismeretes lelkipásztor a hívek közmegelegedésére működött.

Mint lelkipásztor az ő gondjaira bizott nyáj felett a legodaadóbb buzgósággal s szeretettel örködött. — Bizonyítja azt az általános és meleg részvét, melyet a nagykürtösi hívek apraja-nagyja hően szeretett és tisztelt lelki vezére elhúnyta következtében érzett és nyilvánított. Nem volt szem, a mely hűlt tetemei eltakarítása alkalmával nem könnyezett volna! — Temetése folyó évi január-hó 10-én, — daczára a kellemetlen téli időjárásnak úgy a helybeliek, mint a vidék számos tisztelői általános részvete mellett, ment véghez. — Gyászbeszédeket nagytt. Sárkány Emil kis-zellői lelkész (magyarúl) és nagytt. Margócsy József losonczy lelkész (tótul) tartottak.

A boldogultnak lelkészi hajléka a családi, rokonai és baráti szeretetnek vendégszerető gyűlhelye vala; kedves s általa önzetlenül szeretett rokonai, barátai s ismerősei örömmel siettek a boldogultat örömei és fájdalmai közt felkeresni, s ő mindenkor mint áldott jó rokon és szeretetre méltó barát tárt karokkal fogadta őket. — Lelkészi teendőin kívül, melyeket mindig, még élete alkonyán is, — daczára hajlott korának, lelkiismeretesen, hiven és buzgón végezett; — kedves szellemi foglalkozását és lelkének üdülését a zenében találta, fennkölt lelkének e terén is sokszor fényes bizonyítékát adta. — A szellemi kincsek utáni vágy sohasem hagyta őt tétlenül pihenni, üres óráit hasznos olvasmányoknak szentelte, sokoldalú műveltsége mellett finom társalgási modora s kitünő észjárása bizonyított. — Kisebb egyházi művek szerkesztésével irodalmi téren is működött.

Áldott legyen e hű, buzgó és lelkiismeretes lelkész emléke! A béke angyala lebegjen drága porai fölött!

Kliment Lajos, evang. lelkész.

BELFÖLD.

Észrevételek

a szarvasi tanári nyugdíj-intézet alapszabályainak vázlatához.

A békési evang. esperesség 1885-iki gyűlésén kimondotta, hogy szarvasi főiskolájának tanárai számára nyugdíjintézetet alapít s egyszersmind ezen nevezett intézet alapszabályainak vázlatát tárgyalás végett az egyes gyűlekezetekhez megküldötte.

A céljt igen fontosnak tartom tanáraink és főiskoláink érdekében egyiránt, s nagy hibának vélném hiányos vagy félszeg szabályokkal a szándék valóztatását akár gyöngíteni, akár koczkaztatni. Megérdemli, hogy komolyan megfontoljuk, meghányjuk-vessük, mielőtt az alapszabályokat kötelezőkké tennők.

E szempontból szándékozom észrevételeimet megtenni azon reményben, hogy ez által is alkalmat adok más, régen főnálló hasonló céljtú intézetek tagjainak, tapasztalataik és javaslataik közlésére, s másrészt a békési esperesség egyházainak a terv többoldalú megvitatására.

Az 1. §. így szól: „A békési hitv. evang. esperesség szarvasi főgymnasiumában tanári nyugdíj-intézet alapítatik oly céljtól, hogy öregség, betegség vagy bármi más szerencsétlen eset következtében munka-képtelenné vált rendes tanárok holtig tartó évi nyugdíjjal láttathassanak el a nélkül, hogy ez a főiskolai közpénztárt terhelné.“ — Ennél kifejezendőnek vélem, későbbi fejleményekre való tekintetből, azt, hogy a főgymnasiummal most kapcsolatban levő tanítóképzőnek tanárai ugyanazon jogokkal és kötelekkel birnak-e, mint a gymnasiumiak; mert hiszen nagyon könnyen beállhat s bár mentül előbb be is állana az az eset, hogy valamely tanárt kizárólag a tanítóképző-intézetbe hí és alkalmaz az esperesség, sőt, hogy a tanítóképzőt önállóvá szervezi.

Nem tartom itt szabatosnak a munkaképtelenség okainak felsorolását; mert p. o. egy fiatal, egészséges tanár éppen nem tud fegyelmet tartani, vagy oly elveket vall és hirdet, melyek miatt kívánatos, hogy a tanári székről

távozzék és lemondjon; és lemondását elfogadja az esperesség. Ez esetekre a tervezetben felsorolt okok közül egyik sem illik. Talán jobb volna ilyen formán: „tanári működésük kellő sikerű folytatására képtelenné vált tanárok“ stb.

E szavak: „a nélkül, hogy ez a főiskolai közpénztárt terhelné“ szintén kihagyandók, mert nem felelnek meg a valóságnak; a miről alább.

2. §. „Az intézet közvetlenül a békési ev. esperesség felügyelete alatt áll.“ Nagyvon kívánatosnak látnék e célra előre is vagy valami bizottságot szervezni, vagy annak teendőivel egy most is meglevő bizottságot: a főiskolai tanácsot határozott szavakkal megbízni, hogy az az intézet állásáról felvilágosítást szerezzen és adjon, javaslatokat terjesszen az esperességhez, s az intézetet az alapszabályok értelmében kormányozza. Egy későbbi pont p. o. azt mondja, hogy ha a nyugdíjazott tanár valamely hivatalt vállal, melynek jövedelme volt tanári fizetését meghaladja, nyugdíja egészen is beszüntethető, de ha azt a hivatalt közvetlenül az esperességi gyűlés után vállalta, az újabb esp. gyűlésig elmarad az intézkedés a nyugdíj megszüntetését illetően: sok veszteséggel jár. Ilyen és sok hasonló természetű ügyekre nézve a nyugdíjbizottság, ideje korán intézkedhetnék, utólagos jóváhagyással, mert sűrűbben tartatná gyűléseit, mint az esperesség. Az alapszabály fentebbi szavaihoz tehát azt csatolnám: „mely (esperesség) azt a főiskolai tanács által gyakorolja.“

3. §. „Az intézet tagja minden főiskolai rendes tanár“; szabatosabb lenne így: az intézetnek a főiskola minden rendes tanára tagjává köteles lenni. Hozzá tennem azt is: meghívásakor erről az alapszabályok közlése által előre is értesítendő; mert illő nemcsak javadalmazása, hanem terhei felől is nyíltan értesíteni az újonnan hívott tanárt, sőt e köteleességet meghívójára is rá kellene iktatni. Kérdés marad, melyre a tervezet nem felel meg: vajjon szabad lesz-e a próbaévre vagy helyettesül és segédül választott tanárnak, ha rendes tanárrá lesz, előbbi éveit szolgálata éveibe betudni, természetesen a befizetések pótlása mellett. Én ezt megengedendőnek vélem, azért, mert az olyan tanárt bizonyára azért választja meg az esperesség is rendes tanárrá, mert működésével meg volt elégedve; legalább ezen csekély kedvezmény megadásával mutatná ki háláját sikeres törekvéseért az esperesség, természetesen csak az illető tanár kérésére.

„Évi illetéket köteles fizetni még azon esetben is, ha az országos tanári nyugdíj-intézet felállítatnák.“ Ez fontos dolog. Én a belépést semmi szín alatt sem tennem kötelezővé, hanem meghagynám kinek-kinek szabad elhatározását, annyival inkább, mert Trefort csak mostanában jelentette ki, hogy a felekezeti tanárok országos nyugdíj-intézetéről a törvényjavaslatot mielőbb be fogja nyújtani.

A nagyon is felkapott gyámintézeti, nyugdíj stb. tagsági díjak már egészen elvesztették önkéntes önmegadózatási színüket, s már-már elviselhetetlen bizonyos terheket raknak a hivatalnok vállaira egy nagyon is bizonytalan biztosítás fejében. P. o. egy olyan városból kerülne valaki Szarvasra tanárnak, melyben vagy városi vagy esperességi s azonfelül meg kerületi gyámintézetnek és nyugdíj-intézetnek is köteles tagja volt, s itt megint az esperességi és a kerületi gyámintézetnek, meg a tanári nyugdíj-intézetnek is köteles tagjává lenni, azonfelül még majd

az országos intézetnek is, — nem is említve azt a lehetőséget, hogy közbe még egy másik kerületben is működhetett hasonló köteles feltételek mellett, — ugyan honnan győzze azt a sok tagdíjat nagyon is szerény fizetéséből, mely a jelen kiadások fedezésére is csak szűken elég, nem-hogy a jövő esélyeire is kifussa?! Gondoskodnak így arról, hogy nyugodtan meghalhasson, de cserében megnehezítik neki azt hogy nyugodtan megélhessen. (Folyt. köv.)

Körmöcbánya 1886. február 23-án. (Számvizsgálás és még valami). — **A bányakerület nyug., illetőleg özvegyárva-intézetének számadása** a múlt 1885-ik évre e hó 17-én lett megvizsgálva Selmezbányán nagytud. és nagys. Breznyik János pénztáros úrnál. — Az örvendetes eredményt van szerencsém, a következőkben közölni, hogy velünk együtt örüljenek a társkerületekbeli testvérek is ezen intézet szép gyarapodásának:

A tőke m. é. december 31-én volt 51,343 frt 80 kr. Azt hiszem, — hogy joggal neveztem ezt örvendetes eredménynek, különösen, ha meggondoljuk, hogy az intézet még csak 11 éves, s hogy évi járalékunk csak 6 frt. — Az 1885-ik évi szaporodás 6391 frt 15 kr. — A tagok száma 216, a segélyezetteké 25, kik évenként 40—40 frtot húznak, bár 100 frtot adhatnánk már erőink megfeszítése nélkül. Történt is indítvány, hogy emeljük már soronkívül a segélyt, mely 3—3 évenként szokott megállapítani; de győzött a bizottságban Augustus császár elve: festina lente! — Igaz, hogy a jövőt kell előkészítenünk s hogy mostani özvegyeink a férjeik által befizetett néhány 6 frt után dús kamatot húznak; — de a kiosztott 911 frt 58 kr. az évi jövedelemnek, mely 6971 frt 81 krt tett, — hetedrészét sem képezi.

A jövedelmet lehetne még nevelni, ha a testvérek az ügyet saját gyülekezeteikben lelkesebben karolnák fel. Az országos tanítói nyugdíj-intézetbe hűségesen befizetjük egy-egy tanítói állomás után az évi frtot, igaz — mert kell; nem lehetne-e ide is juttatni évenként 1—2 frtot? — Csak 11 lelkész a 227 közül (a középpalóitai, körmöcbányai, szarvasi, badini, budapesti tót, budapesti német, besztercebányai, kátyi, bánhegyesi, radváni) emlékezett meg egyháza, konfirmándusai vagy saját zsebe részéről önkénytes adománnyal az intézetről! — Főt. püspökünk, kinek az intézet életbeléptetését köszönjük, egy alkalmat sem szalaszt el, hogy azt ne ajánlaná nekünk; s az eredmény? 86 frt 43 krnyi önkénytes adomány!

A tőke örvendetes gyarapodása minden bizonynnyal a tevékeny, körültekintő pénztáros úr eredménye is, ki nem tekinti a magáét s a félszáztezret meghaladó tőkét 56 frtnyi költséggel kezeli. — Isten erősítse őt még hosszú időre!

Egy másik indítványa a bizottságnak, hogy t. i. az ezentúl belépők 100 frtnyi belépti tőkét fizessenek, pártolól fog a közgyűlésnek betérjesztetni.

Az a „**még valami**“, a mit levelem elején jeleztem, — egy egyháztörténeti tanulmány, mely e napokban került kezembe. Címe: Superintendens-e vagy püspök? vagyis: A püspöki méltóság a kath. egyházban különös tekintettel hazánkra. A mű szerzője Munkay János, garamújfalusi (Barsm.) esperes-plébános, ki azt a magy. kathol. intelligenciának és a jó akaratú prot. atyfiaknak megszívlelésül ajánlja. 13 ivre terjed, nyomtatott Esztergomban (kapható a lévőai könyvtárúsnál is), ára 1 frt.

Még nem értem rá a művet átolvasni, de tán nem végzek felesleges munkát — hisz nekünk szól, ha egyes fejezeteiből legalább némelyeket ide jegyzek: Superintendens-e vagy püspök? — Nagy felelősség terheli az egykori protestánsokat, hogy a tridentin közszinaton megjelenni vonakodtak. — A prot. superintendensek jámbor óhajta, hogy püspökké lehessenek — nescitis quid petatis — Jézusnak, az Isten fiának, hét levele Kis-Ázsia püspökeihez — következik több fejezet a kath. püspöki méltóságról, a püspök próbavizsgálatáról, felszenteléséről, jelvényeiről stb., Episcopum oportet Doctorem esse — Oportet Episcopum unius uxoris esse virum — a kath. és prot. autonomia — a magyar prot. liberalismus és a kath. püspöki kar — Gaude Maria Virgo!

Már csak ezen tartalomjegyzékből is ítélve megérdemli a könyv, hogy vele foglalkozzunk!

Raab Károly.

KÜLFÖLD.

III.

„Szabad evangélikus gyülekezet“ (Freie evangelische Gemeinde). — Dicsekedtem berlini ismerőseim előtt, hogy már Berlin összes látnivalóságát megtekintettem, és kétédesüket tapasztalataim elősorolásával már már elosztattam, midőn egyszerre csak egyik közülük kérdezi: „Hát „Thränenschulze“ ismeri-e már?“ — „Thränenschulze?“ Most hallottam nevét először említeni; oly nevezetes személyiség volna-e az? — Érdeklődésem felfergettetett és azért bővebb felvilágosítást kértem. — Ismerősöm körülbelül következőket mondott: „Az itteni Krisztus templom egyik legkedveltebb papja Schulze vala, kit lelkes szónoki tehetsége miatt, melylyel hallgatóságát könyekig meghatotta, sőt gyakran magát is megindította „Thränenschulze“nak kezdtek nevezni. — Kedvelt egyéniség volt mindenki előtt. — Történt azonban, hogy felesége meghalt, és azzal egyszerre egész élete megváltozott. Nem sokára mindenféle rossz cselekvényekkel kezdtek őt gyanúsítani és erkölcstelen életmódot szemére vetni. Sokan nem hittek e gyanúsításoknak — de midőn az ügy a konsistorium elébe hozott, úgy látszik, a rossz hírek valóknak bizonyultak — mert Schulze hivatalától elmozdítottatott és a Landeskirchéből kizárattott. Hívei közül erre sokan elestek tőle, de másoknak ép ezáltal érdekessé vált, mivel igaztalanul elítélt Martyrt látták benne. Mint hajdanában Jrving ő is eleinte egy egyszerű teremben prédikált, de azóta hogy egy gazdag orosz grófnóval ismét házasságra lépett, saját költségén épített „Jézus“-templomban hirdeti Isten igéjét hívei lélekszámának folytonos növekvése mellett.“

Ismerősöm ezen felvilágosításai elegendők voltak, hogy bennem a kíváncsiságot felébreszszék azt az embert meglátogatni, kinek szónoki tehetsége oly nagy, hogy azzal sok a „Landeskirchében“ megvénült embert az anyagyháztól elszakítani és saját gyülekezetébe beolvasztani képes. A legközelebbi vasárnap engem már a „Wasserthorstrassében“ talált. Szép emeletes épület előtt megakadt a lábom, melyre nagy betűkkel „Jézus-templom“ volt írva. Felmentem a lépcsőkön, melyek egy szép tágas terembe, a templomba vezettek. (A templom alatt a pap lakása vagyon.) A pap maga sietett elénkbe (kívülöm több más idegen is jött volt) és a közvetlenül az oltár előtt álló székekre (melyek úgy látszik vendégek számára állítottak oda), leültetett; azután pedig ismét visszasietett az oltárhoz, a hol az egész éneken át állott, közbe-közbe maga is énekelve. A liturgiában más lényeges eltérést (e csekélységem kívül) nem vettem észre, és a prédikáció tartalmából is kivettem, hogy daczára a Landeskirchéből való kizárattásának attól eltérő tanokat nem hirdet. — De a prédikáció előadási

módja, no ez már eltérő volt. Úgy képzelem magamnak Abraham a sancta Clarat! Prédikált ő ugyan Krisztus megdicsőítéséről, de ez nem zárta ki azt, hogy a korcsolyázókra át ne csapjon, a kik inkább a jégtért keresik fel mint a templomot, sem azt, hogy a színházba járók ellen ki ne kelljen, kik órákig tudnak a színházi pénztár előtt várni, hogy csak jegyet kapjanak, de az Istenháza, a hol beléptit nem kell fizetni — dehogy járnak.

Igen számosan tetszett a gyülekezet, de úgy látszik, hogy a szószékről egy pár üres helyet megpillantott, és azért a hiányzókért szidta a jelenlevőket. — Lelkesen és drasztikus példái által érdekfeszítően prédikált.

Az Istentisztelet után ott maradtam a gyermekistentiszteleten is, melyet ő „Sonntagsfreude“-nak nevezett el. A vének eltávoztak — és jöttek a gyermekek. — Itt is megcsodáltam ez embert. Milyen nagyszerűen tudott a gyermekekkel elbánni; kérdéseire okos feleleteket kapott. A szorgalmasakat megjutalmazta dícsérettel és cukrokkal, a figyelmetleneket megdorgálta feddő szavakkal; önállósága érzetében némelyeknek egyenesen kimondta, hogy őket nem konfirmálja, ha jobban nem figyelnek.

Oly megnyerő volt e pap fellépése és magatartása, hogy midőn templomából eltávoztam, már inkább azon másik felőle keringő hírek kezdtem hitelt adni, mely szerint csak azért lett kizárva a Landeskirchéből, mivel lelkesi funkciókat végzett a nélkül, hogy a másik papi vizsgát letette volna, melyen egy alkalommal szerencsétlenül megbukott. — Legyen bár kizárattásának oka ez vagy amnyi bizonyos, hogy „Thränenschulze“ áldásosan működik, és a Landeskirche egyik legügyesebb papját vesztette el ezen talán elhamarkodott kizárattás által.

Binder Jenő.

VEGYESEK.

— Brósz Jónát, a VI. szab. kir. városi esperesség felügyelője, a tiszai ker. gyámintézet világi elnöke, mint a kassai magyar-német gyülekezetnek felügyelője f. é. márczius 4-én tölti be erélyes, áldásdús, működésének 25-ik évét. E kiváló egyházi férfiú buzgóságának legközelebbi tanui a hívek ünnepélyesen kívánták ragaszkodásuknak és elismerésüknek bizonyosságát adni; miről a derék férfiú, kinek érdeménél csak szerénysége nagyobb, értesülvén, azáltal készített a gyülekezetnek, szent ünnepet s állított magának is maradandó emléket, hogy külső múltó fény helyett egy „iskolai alap“ létesítését kezdeményezze 500 frt aláírásával. A vezért követték: Bielek Aladár 500, Szakmáry Károly 500, Gallik Géza 150, Kemény Lajos 100, Wittenberg János dr. 100, Stark János 100, Dankel Vilmos 100, Beller Károly 100, Roxer Vilmos 100 frttal, Jakab Péter 15 ezer téglával. Úgy hogy rövid időn 5000 frt gyűlt össze. Midőn e helytt is halálával említjük fel a derék, egyházáért lángoló buzgóságú férfiút s nemes tettét: fogadja legbensőbb s őszintebb üdvkivánataink kifejezését azon óhajattal, tartsa meg őt itten soká egyházunknak és az iskolának.

— A lippai női zárdában 4 ág. hitv. evang. növendék van. A buzgó aradi evang. lelkész Frint Lajos átírt a fejedelem-asszonynak, kérve őt, engedjen át havonként egyszer egy tantermet, a gyermekeknek a vallásban való oktatására. Ő nem válaszolt, hanem válaszolt helyette a lippai róm. kath. lelkész, és pedig, hogy 4 ág. hitv. evang. van ott; de miután ezek azon feltétel alatt vétettek fel, hogy a vallástani oktatást vagy már be kellett fejezniök, vagy a szülőeknek a szünnapok alatt kell otthon arról gondoskodniok, nem lehetséges, hogy az aradi evang. lelkész oda járjon! — E szerint a zárdák a törvény fölé helyezkednek. A női zárdai iskolák nyilvános jelleggel bíró magániskolák, vagy mondjuk felekezeti iskolák, s ennélfogva minden növendéknek az előírt tantárgyakban kell oktatattani felekezeti különbség nélkül. A vallás előírt tantárgy s mi helyt valaki nyilvános iskolába jár, nem fejezte be a tanulást, hanem köteles azt a vallásból is folytatni; sőt azt

sem mondhatni, hogy a szünetidőben fogja azt kipótolni, mert ha az iskolában van alkalmunk azt tanulni, kötelesek tanulni. Itt nem a szülővel kötött kényszerű írásbeli szerződés határoz, hanem a törvény s a tanterv. Ezen exclusiv gazdálkodás nem tűrhető. A vallásitanítást nem szabad mellőzniük a zárdáknak, vagy pedig, zárják ki a más hitfelekezeti növendékeket intézetükből. — Ez egy pont, melyhez a közoktatási törvény nem férközött. Jó lesz reá fényt vetni.

— **Br. Prónay Dezső**, egyetemes felügyelő úr Ó méltósága a „pozsonyi ág. hitv. ev. theol. akadémiái önszegélyző kör“ védnökségét elfogadván, a kör alapítókéjét ötven o. é. forinttal gyarapította. A kör kedves kötelességnek tartja magas pártfogójának ez úton is köszönetet mondani nemes tetteért. — Adjon Isten sok ily nemes pártfogót szerény, de a szeretet legszebb munkáját gyakorló s a nemes pártfogók segélyére utalt körünknek. — Ujabbán adakoztak: Az I-ső pozsonyi temetkezési egylet tiz frtot; az I-ső pozsonyi takarékpénztár ötven frtot. Ajánljuk szerény körünket a nagy közönség becses pártfogásába. — Pozsony, 1886. évi márczius hó 4-én. *Csecsetka Sámuel*, elnök. *Christelyi Gyula*, aljegyző.

PÁLYÁZAT.

A szepes-iglói ág. hitv. evang. egyházban egy segéd-lelkészi állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

A segéd-lelkész évi fizetése készpénzben 400 frt egy bútorozott szoba, télen fűtéssel és a tót nyelven végzett funktiókérti stola-illeték.

Ezen járulékokért a megválasztottnak kötelessége lesz havonként egyszer tót és egyszer magyar nyelven isteni tiszteletet tartani, a tótajkú funktiókat végezni és a helybeli evang. német egyházban az esperes-lelkész urat a körülmények szerint helyettesíteni.

Próbaprédikálás kívánatos.

Ha a segéd-lelkész esetlegesen a helybeli evang. tanintézetek valamelyikében vallásitanítással bizatnék meg, ezen működéséért külön fog díjaztatni.

A pályázók theologiai tanulmányaikat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat alúlirottéhoz intézni szíveskedjenek.

Beküldési határidő f. é. april 4-ike.

Iglón 1886., február 28-kán. *Münnich Adolf*,

az iglói ág. hitv. evang. egyh. felügyelője.

HIRDETÉSEK.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI,

SOPRONBAN,

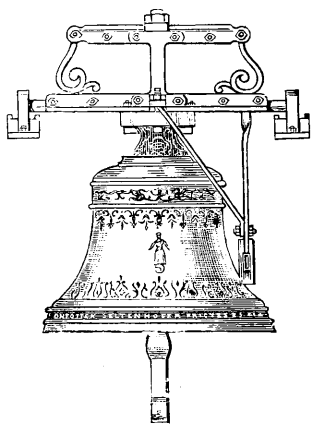
ajánlják a t. hitközségeknek, hazánknak leghiresebb, jól berendezett

HARANGÖNTŐDÉJÜKET,

mely már 1816. év óta áll fenn s az ország minden részeibe sok száz harangokat szállított.

Harangjaink csak a legfinomabb érczből készülnek s tiszta csengő hangjukkal valamint csinos külső alakjukkal minden más öntődéből származó harangot felülmulnak.

Az 1885. évi budapesti országos kiállításon kitüntetve lettünk: a koronás aranyéremkereszttel; a nagy díszoklevéllel s a nagy kiállítási éremmel.

Figyeltel a t. közönséget, tiszoló egyeletet s a t. közönséget figyeltelvezetjük: legjobbnem tegekendinkre, mindennemű tiszoló szerelvényeinkre s kithő szerelvényeinkre külső részleteinkre. Leírásban szabadalmak: Ot évi kezeség — Előnyös részletek.

Figyeltelzetjük a közönséget legujabb szabadalmazott harangszerelvényeinkre, mely mellett súlyos harangok könnyen huzhatók s a tornyot nem ingatják, ajánljuk a régi harangokat ily szerkezetre átalakítani;

kovácsolt vasból készült harang-állványainkra, melyek örök tartóssággal bírnak s teljesen tűzmentesek.

Költségvetésekkel, rajzokkal s bármely felvilágosításokkal azonnal szolgálunk ingyen s bérmentesen.

HORNYÁNSZKY VIKTOR

könyvkiadó-hivatalában Budapestben,

(AKADÉMIAI ÉPÜLET)

megjelent és azonnal megrendelhető:

A mi urunk Jézus Krisztus

Kinszenvedésének és halálának szent története.

I. Virágvasárnapra. — II. Nagypéntekre.

Az 1773. Pozsonyban kiadott szöveg nyomán.

Fordította: **Melzer Gyula**, acsai evang. lelkész stb.

Ára kötve 16 kr.

Tiz megrendelt példány után egy ingyenpéldánnyal szolgálunk.

A tudós fordító — mint előszavában megjegyzi — örömmel tapasztalta, hogy a szívreható „passió“ a hívek vallásosságát épületesen emeli s kívánatosnak tartja, hogy a vegyes nyelvű gyülekezetekben is legalább egy alkalommal magyar nyelven is olvassák, Midőn e célra a jelen igen alkalmas könyvecskét az evangélikus hívek különös figyelmébe ajánljuk, a fordítóval együtt kívánjuk, hogy Isten országát és igazságát e művecske is hathatósan terjessze.

Továbbá ugyanott megjelent és kapható:

Néhai dr. Szeberényi János, ág. hitv. ev. püspök

VEZÉRFONALA a confirmálandók oktatásában.

Kiadta dr. Szeberényi Gusztáv, bányakerületi püspök.

Diszes 8-adrétű, 144 oldal tartalmazó kötet. Ára kötve 40 kr., melyből tiz után szintén egy ingyenpéldánnyal szolgálunk.

Petrovics Soma, szentesi evang. lelkész úr, ki a művet sajtó alá rendezte, azt véli, hogy e mű használata a végzett confirmációs aktuson túl is ráfér evang. ifjúságunkra, hogy vezérfonalát ne érdektelenül, hanem ismereteinek bővítésére vagy akár csak megszilárdítására is haszonnal forgassa.

Azon tisztelt lelkész uraknak, kik e vallásos műveket iskoláikban használtatni kívánják, mutatvány-példánnyal szívesen szolgálunk.